

329.15

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

'S-GRAVENHAGE, 17 Augustus 1950
Javastraat 68

No. 89914

Bijl.:

Betr.:

44140
21-8-50
A.

VERTROUWELIJK

Hiermede veroorloof ik mij Uwer Excellentie ter informatie te berichten, dat in de maanden Juli en Augustus 1950 een groot aantal vooraanstaande figuren uit West-Europese communistische partijen, o.m. die van Frankrijk, België en Nederland, veelal vergezeld van een of meer hunner gezinsleden, een reis hebben ondernomen, respectievelijk zullen ondernemen, naar de communistisch geregeerde landen in Oost-Europa.

Het blad "De Volkskrant" van 24 Juli 1950 maakte o.m. melding van de aanvragen om paspoorten van niet minder dan 77 Franse communistische afgevaardigden en senatoren. Het blad berichtte, dat deze aanvragen weliswaar opzien baarden, doch dat de persorganen hieraan geen politiek commentaar hadden verbonden.

Reeds eerder (bij mijn schrijven dd. 15 Juli 1950, nr. 88966) werd U bericht gezonden omtrent het vertrek van een aantal vooraanstaande communisten uit Nederland naar het buitenland. Hieraan dienen thans nog enige namen te worden toegevoegd.

Hieronder gelieve U een lijst aan te treffen van communistische functionarissen uit Nederland van wie bekend is, dat zij naar Oost-Europa zijn vertrokken of waarschijnlijk zullen vertrekken. Enigen van hen zijn inmiddels weer in Nederland teruggekeerd.

Volledigheidshalve zijn in deze lijst tevens opgenomen de namen van hen, wier vertrek reeds eerder aan U werd opgegeven.

1. Op 30 Juni 1950 zou het Poolse Ministerie van Buitenlandse Zaken te Warschau bericht hebben gezonden aan de Poolse legatie te 's-Gravenhage, dat visa voor Polen verleend konden worden aan Baruch en diens echtgenote. Het betreft hier:
Siegfried BARUCH, geb. 17.2.1906 te Göttingen (Dld),

Aan Zijne Excellentie
de Minister-President

-wonende te Amsterdam-

de Minister van Binnenlandse
Zaken

de Minister van Buitenlandse
Zaken.

Wonende te Amsterdam, in 1948 lid van het Dagelijks Bestuur van de C.P.N., zeer vooraanstaand functionaris en
Harmina Catharina BARUCH-MONSTEIJN, geb. 29.11.1909 te Amsterdam.

Volgens een hier ontvangen bericht begaf Baruch zich op 8 Juli j.l. naar België. De reden van zijn reis is niet bekend geworden. Mogelijk is hij via een langere route naar Polen gereisd.

2. Op 3.7.1950 vertrok Siewert GEUGJES, geb. 14.7.1926 te Zaandam, wonende te Amsterdam, functionaris van de E.V.C., via Praag naar Warschau, teneinde aldaar een bijeenkomst van de Internationale Vakbeweging bij te wonen. Langs dezelfde route keerde Geugjes op 12 Juli j.l. in Nederland terug.

3. Op 5.7.1950 werd door Marcus BAKKER, geb. 20.6.1923 te Zaandam, wonende aldaar, landelijk voorzitter van het A.N.J.V., tevens voorzitter van de Landelijke Vredesraad te Amsterdam, een paspoort aangevraagd voor een reis naar Rusland. Deze aanvraag zou verband houden met een uitwisseling van studenten.

4. Op 15 Juli 1950 zijn vanaf het vliegveld Schiphol naar Praag vertrokken:
Hendricus GORTZAK, geb. 25.4.1908 te Amsterdam, wonende aldaar, lid van het districtsbestuur van de C.P.N. te Amsterdam, tevens gemeenteraadslid voor de C.P.N. in die gemeente, en
Berend BLOKZIJL, geb. 29.12.1918 te Hoogeveen, wonende te Amsterdam, voorzitter van de E.V.C., tevens gemeenteraadslid voor de C.P.N. te Amsterdam.
Zij waren beiden vergezeld van hun echtgenoten, welke respectievelijk genaamd zijn:
Janna GORTZAK-DE VRIES, geb. 18.10.1907 te Amsterdam, en
Neeltje BLOKZIJL-KUIJPER, geb. 16.10.1921 te Harenkarspel.

Gortzak verklaarde desgevraagd met vakantie naar Praag te gaan en vervolgens te zullen doorreizen naar Budapest. Blokzijl gaf op een desbetreffende vraag ten antwoord ongeveer 14 dagen in Budapest te zullen doorbrengen.

Op 28 Juli j.l. kwamen Blokzijl en zijn echtgenote in Nederland terug.

5. Tot bijwoning van het van 15-30 Juli 1950 gehouden filmfestival zijn medio Juli 1950 naar Tsjecho-Slowakije vertrokken:
Theunis Wilke DE VRIES, geb. 26.4.1907 te Dantumadeel, wonende te Amsterdam, landelijk voorzitter van de Vereniging "Nederland-USSR", tevens kunstredacteur van "De Waarheid", zijn echtgenote Aafje Maria DE VRIES-VERIES, geb. 9.5.1908 te Dordrecht; Leonardus Adrianus KONING, geb. 15.4.1904 te Amsterdam, wonende aldaar, redacteur van "De Waarheid";
Drs. Jules DE LENUWE, geb. 7.5.1913 te Amsterdam, wonende te 's-Gravenhage, medewerker van het verenigingsorgaan "NU"

-van de Vereniging-

van de Vereniging "Nederland-USSR", alsmede van het orgaan "ABC" van de "Arbeiders Bond voor Cultuur".

In afwijking van hetgeen gemeld werd in mijn schrijven dd. 15.7.1950, nr. 88966, is gebleken, dat zijn echtgenote Louise Adrienne DE LEEUWE-VAN HEEL, geb. 15.3.1908 te 's-Gravenhage, de reis niet heeft medegemaakt.

Bekend werd, dat Th. U. de Vries en zijn vrouw op 2.8.1950 weer in Nederland terugkeerden.

6. Saul (Paul) de GROOT, geb. 19.7.1899 te Amsterdam, wonende aldaar, algemeen secretaris van de C.P.N., vertrok op 17 Juli 1950 per vliegtuig vanaf Schiphol naar Praag. De redenen van zijn reis werden U reeds bij mijn schrijven dd. 15.7.1950 nr. 88966 medegedeeld. De Groot werd vergezeld door zijn huishoudster Eke Bouchina Wilhelmina ZIEGLING-DE JONG, geb. 18.3.1908 te Achkarspelen, en haar zoon Hubert ZIEGLING, geb. 13.6.1935 te Zwolle.
7. Op 29 Juli j.l. vertrok de bekende Johan Frederik WOLFF, geb. 14.3.1927 te Velsen, wonende te Haarlem, journalist van "De Waarheid" naar Oost-Duitsland. Hem was een inreisvisum verleend voor Hongarije, geldig tot 1 Augustus 1950 voor een verblijf van 14 dagen.
8. Volgens "De Waarheid" van 26.7.1950 zou Dr. Bernhard REHLING, geb. 4.12.1911 te Mariendorff, wonende te Amsterdam, redactielid van het verenigingsorgaan "NU" voornoemd en "ABC" voornoemd, zich ter gelegenheid van de J.B. Bach-feesten te Leipzig bevinden. Ontrent zijn terugkeer werden dezerzijds nog geen berichten ontvangen.
9. Op 3 Augustus 1950 vertrokken de volgende personen naar Praag: Antonius Dionysius SCHONENBERG, geb. 25.7.1910 te Amsterdam, wonende aldaar, hoofdredacteur van "De Waarheid" en Bertus BRANDSWEN, geb. 23.10.1914 te Utrecht, wonende te Amsterdam en lid van de Landelijke Raad van "Verenigd Verzet 1940-1945", in gezelschap van hun echtgenoten Margaretha Maria SCHONENBERG-LOBRIAND, geb. 13.11.1912 te 's-Gravenhage, wonende te Amsterdam en Dina Catharina BRANDSWEN-TOETING, geb. 10.12.1914 te Amsterdam, wonende aldaar. Op 3 Augustus j.l. zouden deze personen zijn doorgereisd naar Budapest.
10. Op 19 Augustus 1950 zullen Jan HAKKEN, geb. 13.10.1912 te Finsterwolde, wonende te Amsterdam, lid van de 2e Kamer der Staten-Generaal voor de C.P.N. en zijn echtgenote Annechien HAKKEN-VOLENDORP, geb. 10.2.1916 te Finsterwolde, eveneens naar Praag vertrekken.

In dit verband moet tevens melding gemaakt worden van Johannes Pieter SCHALLER, geb. 16.12.1914 te Delft, wonende te Rotterdam, districts-hoofd van de C.P.N. te Rotterdam,

- en Jacob BRANDENBURG-

en Jacob BRANDENBURG, geb. 22.3.1899 te Amsterdam, wonende aldaar, lid van het Partijbestuur van de C.P.N., die tezamen op 21 Juli j.l. per trein vanuit Brussel de Nederlandse grens passeerden. Bij waren vergezeld van hun echtgenoten Mechtelina SCHALKER-DE LEUR, geb. 20.4.1913 te Utrecht, en Wilhelmina Catharina BRANDENBURG-VAN DER MEIJDEN, geb. 31.1.1908 te Amsterdam.

Bij controle der paspoorten bleek, dat beiden mannen in het bezit waren van een verlopen Pools visum. Niet onmogelijk is, dat zij, evenals S. Baruch voornoemd, langs een omweg naar Polen zijn gereisd.

11. Menslotte werd vernomen, dat de volgende personen een visum hebben aangevraagd voor een 14-daags verblijf in Tsjecho-Slowakije:
- Jan Jacob van WIJNGAARDEN, geb. 5.10.1911 te Zaandam, wonende te Wormerveer, landelijk penningmeester van de E.V.C. en zijn echtgenote: Christina van WIJNGAARDEN-KOPMAN, geb. 20.9.1911 te Wormerveer, wonende aldaar;
- Gerrit BLOM, geb. 17.4.1909 te Amsterdam, wonende aldaar, lid van het hoofdbestuur van de Bond van Nederlands Overheids Personeel (F.N.O.F.), welke is aangesloten bij de E.V.C. en zijn echtgenote: Elisabeth BLOM-FEIJER, geb. 2.11.1915 te Amsterdam, wonende aldaar;
- Wessel HARTOG, geb. 25.5.1911 te Wormer, wonende te Koog a/d Zaan, vice-voorzitter van het Verbondsbestuur van de E.V.C. en voorzitter van het hoofdbestuur van de Algemene Bond van Werkers in het Bouwbedrijf en zijn echtgenote Alida HARTOG, van wie verdere persoonsgegevens dezerzijds nog niet bekend zijn.

Bovenstaande personen zullen zich op uitnodiging van de U.R.O. (Tsjechische Vakverbond) naar Praag begeven.

Opvallend is, dat het Partijdagblad "De Waarheid" vrijwel geen melding maakt van de vele naar het buitenland reizende functionarissen. Een uitzondering werd slechts gemaakt voor Paul de Groot, Theun de Vries en Dr. Bernhard Rebling, wier reizen wel werden gepubliceerd. Het doet, juist in deze tijd van internationale politieke spanning vreemd aan, dat een betrekkelijk groot aantal communistische functionarissen zich naar Oost-Europa hebben of zullen begeven. Erkend dient te worden, dat in het verleden eveneens prominente communisten uit Nederland al of niet met gezinsleden in deze landen vertoefden, doch hun aantal bleef slechts beperkt tot ten hoogste vier personen.

BI HET HOOFD VAN DE DIENST

Mr. L. Einthoven.